

ΥΠΟΘΗΚΕΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

Ο μακαριστός Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής με την ζωή του και το έργο του μας κατέλειπε πολύτιμες υποθήκες που μπορεί και πρέπει να αξιοποιηθούν ώστε να χαραχθεί μια πιο ασφαλής, πιο παραγωγική, πιο δημοκρατική και πιο συνεκτική εθνική πορεία προς τα εμπρός με αρετή, με ευθύνη και με τόλμη. Ωστόσο ο ίδιος δεν έτρεφε ποτέ τέτοιες αυταπάτες επειδή γνώριζε καλά τα προαιώνια χαρακτηριστικά μας. Δίδαξε, λοιπόν, κατά καιρούς: «Φαίνεται ότι στην Ελλάδα θα πρέπει να φοβούμεθα τις επιτυχίες και όχι τις συμφορές γιατί οι συμφορές ενώνουν, ενώ οι επιτυχίες προκαλούν τον φθόνον και διχάζουν.¹ Η νόσος της συκοφαντίας είναι τόσο παλαιά στον τόπο μας ώστε ο Ησίοδος έγραφε ότι οι Έλληνες δεν έχουν μόνον στόμα συκοφαντικό αλλά και αντί συκοφαντικό.² Εμένα θα μ' αδικήσει η Ιστορία γιατί δεν έκανα ούτε επαναστάσεις ούτε πολέμους».³

Ομόφωνα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον κατέταξε ανάμεσα στους ελάχιστους Πατέρες της Ευρώπης. Ήταν πρωτοπόρος Ευρωπαίος επειδή συνάμα ήταν προ πάντων Έλληνας. Έχει αυτοπροσδιορισθεί και αυτοπροσδιόρισε, επίσης, τον ελληνικό σκοπό του μέσα στον από κοινού ευρωπαϊκό σκοπό του. Είπε ότι:

«Διατηρώντας την εθνική μας ταυτότητα έχουμε εμπιστοσύνη και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Έχουμε την απόφαση να είμαστε όλοι Ευρωπαίοι, όπως θα έλεγε ο Τσώρτσιλ και όλοι Έλληνες, όπως θα έλεγε ο Σέλλεϋ.⁴ Η κρίσιμη γεωγραφική θέση της χώρας μας την υποχρέωνε όχι μόνον να δέχεται αλλά και να επιζητεί Μεγάλους Προστάτες. Και, εάν επεδίωξα με τόση επιμονή την ένταξη της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, το έκανα γιατί, μεταξύ άλλων, ήθελα να την απαλλάξω και από την ανάγκη να αναζητεί προστατές.⁵ Πέραν της κατοχυρώσεως της εθνικής μας ανεξαρτησίας, με την συμμετοχή μας στην Ηνωμένη Ευρώπη, θα κατοχυρώσουμε και τους δημοκρατικούς μας θεσμούς γιατί όλη η θεσμική δομή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προϋποθέτει την λειτουργία δημοκρατικών πολιτευμάτων στις χώρες - μέλη».⁶

Στην Ελλάδα έχει υποτιμηθεί και εξακολουθεί ακόμη να υποτιμάται το έργο του, η προσωπικότητά του, η πολύτιμη υποθήκη του, η αφιέρωσή του, η πρωτοπορία του, η αρετή του. Όταν, όμως, διαγράφεις τον Καραμανλή, διαγράφεις την Ιστορία σου. Κι' αυτό δεν βλάπτει την υστεροφημία του. Βλάπτει εσένα, τον τόπο, την πορεία του. Χάνεσαι στην έρημο και πετάς από τα χέρια σου την πυξίδα σου. Ας ακολουθήσουμε, λοιπόν, ορισμένες καίριες υποθήκες του. Τον Οκτώβριο 1980 στη Θεσσαλονίκη είπε:

«Η Ιστορία, όταν δεν είναι παραμορφωμένη, όπως η ιδική μας, είναι το καλύτερο μάθημα για τους πολίτες μιας χώρας. Γιατί τους διδάσκει τι πρέπει να κάνουν και τι να αποφεύγουν για να εξασφαλίσουν την ελευθερία τους και την ευημερία τους».

Τι πάνω από όλα αναζητεί σήμερα ο ελληνικός Λαός; Πολιτική και αρετή, αφιέρωση και ανιδιοτέλεια, κοινωνική δικαιοσύνη και αλήθεια, απελευθέρωση από την τυραννική ολιγαρχία και μεταρρύθμιση, ουσιαστικότερη Δημοκρατία και όραμα. Του τα προσφέρει ο Καραμανλής. Ιδού ένα απάνθισμα της υποθήκης του:

«Η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού και είναι κατ' ανάγκην ατελής. Γιατί είναι η συνισταμένη πολλών τάσεων, συχνά αντιφατικών, και οφείλει να συμβιβάζει πολλά συμφέροντα, συχνά συγκρουόμενα, πολλών εκατομμυρίων ανθρώπων. Εκείνο που καταξιώνει μια πολιτική δεν είναι η θεωρητική της έκφραση, αλλά η πραγματική της απόδοση. Το θέμα είναι αν υπερτερούν τα πραγματικά επιτεύγματα σε σύγκριση με τις αναπόφευκτες παραλείψεις».⁷

1. Βουλή, 17 Απριλίου 1976

2. Κρις Γούντχάουζ

3. Παύλος Τζερμιάς

4. Ζάππειο, 28 Μαΐου 1979

5. Ροζέ Μασίπ

6. Λόγος 27 Ιουνίου 1978

7. Μήνυμα 31 Δεκεμβρίου 1974

Δεν υπάρχουν μαγικά λύσεις των προβλημάτων. Το μυστικόν της επιτυχίας είναι ο μόχθος.⁸ Δεν είναι δύσκολον να καταρτίση κανείς ένα πρόγραμμα που θα προσφέρη τα πάντα εις τους πάντας. Το δύσκολον είναι να γνωρίζη κανείς τι χρειάζεται ο τόπος του και να είναι ικανός να το πραγματοποιήση.⁹ Δεν είμαι διατεθειμένος να ενδώσω εις την πολιτική των ακαλύπτων παροχών και να υπονομεύσω το οικονομικό μέλλον της χώρας δια του πληθωρισμού που πλήττει τας λαϊκάς κυρίως τάξεις.¹⁰ Η οικονομική ανάπτυξη δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Αποτελεί προϋπόθεση και μέσο της κοινωνικής προόδου. Χωρίς την εξασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης η πολιτική και οικονομική ελευθερία δεν έχει ουσιαστικό περιεχόμενο... Ο υλικός ευδαιμονισμός, ακόρεστος από την φύση του, είναι ένα από τα νοσηρά συμπτώματα της καταναλωτικής εποχής μας.¹¹ Οι πλούσιοι θα πρέπει να αντιληφθούν ότι οφείλουν να θυσιάσουν ένα μέρος των εισοδημάτων τους για να ημπορούν να απολαμβάνουν τα υπόλοιπα εν ασφαλεία και ελευθερία.¹² Η ιθύνουσα τάξη οφείλει, αν θέλει να επιζήσει, να παραδειγματίζει με τις πράξεις της αντί να προκαλεί με τη συμπεριφορά της.¹³ Είναι λυπηρό ότι στην καταναλωτική εποχή μας τα ιδανικά παρεχώρησαν τη θέση τους στον ευδαιμονισμό. Το φαινόμενο είναι ανησυχητικό. Και θα πρέπει να το προσέξει η ποικιλώνυμη ηγεσία του τόπου.¹⁴

Η αποστολή της πνευματικής ηγεσίας της χώρας είναι να διαπαιδαγωγεί ηθικώς και πολιτικώς τον Λαόν και να τον προστατεύει από τας πλάνας. Οι διανοούμενοι, αντί να αδρανούν ηθικώς και να καιροσκοπούν, οφείλουν να αποδείξουν ότι είναι άξιοι της ευθύνης και της τιμής αυτής να έχουν το προβάδισμα έναντι της ιθύνουσας τάξεως.¹⁵

Στην πολιτική ζωή δεν πρέπει να επιδιώκεται με οιαδήποτε μέσα η δημοσιότητα. Η δημοσιότητα κατά 10% ωφελεί και κατά 90% βλάπτει.¹⁶ Η Δημοκρατία προϋποθέτει ηγεσία που να έχει το θάρρος να λέγει την αλήθεια αλλά και Λαό που να έχει το θάρρος να ακούει την αλήθεια και να την τιμά.¹⁷ Οι παραβιάσεις του πολιτεύματος και η κατάχρησις δικαιωμάτων γίνονται από τους ολίγους εις βάρος των πολλών. Και γίνονται κυρίως από τα τυραννικάς ολιγαρχίας των ισχυρών και των δημαγωγών, αι οποίαι, δια τον λόγον ακριβώς αυτόν, όχι μόνον αποκρούουν πάσαν ιδέαν μεταρρυθμίσεως αλλά και την καταγγέλλουν υποκριτικώς ως ιεροσυλίαν κατά της Δημοκρατίας.¹⁸ Είναι γεγονός βεβαιωμένον ότι εις όλους τους κλάδους τις κοινωνικές αναταραχές τις προκαλούν ωργανωμένοι μειοψηφίαι. Οφείλει, λοιπόν, η πλειοψηφία να αγωνισθή και να προστατεύση την Δημοκρατίαν, αλλά και να αντιδρά ενεργώς εναντίον των αναρχικών επιδιώξεων. Αν η μεγάλη πλειοψηφία δεν το πράξη, θα είναι αξία της τύχης της. Διότι κανένας δεν ημπορεί να σώση έναν Λαόν εναντίον της λαϊκής θελήσεώς του. Από το Σύνταγμα μας παραδεχόμεθα μόνον το κεφάλαιον περί ατομικών δικαιωμάτων και αγνοούμεν τα καθήκοντα και τους περιορισμούς που αυτό το Σύνταγμα μας επιβάλλει.¹⁹

Το 1932, σε ηλικία 25 μόλις ετών, ανακοίνωσε στον πατέρα του την απόφασή του να πολιτευθεί. Ο Γεώργιος Καραμανλής, δάσκαλος, ξωμάχος και Μακεδονομάχος, τον κάλεσε να «λογικευθεί». Αλλά ο πρωτότοκος γιός του απάντησε:

«Εάν περιμένεις να νοικοκυρευθώ και να ζήσω μια συνήθη ζωή, πρέπει να σου πω ότι ποτέ δεν θα λογικευθώ...Εγώ θέλω να αφιερωθώ στον Λαό μου, θέλω να δικαιώσω το πέρασμά μου από τον κόσμο αυτό, υπηρετώντας τους ανθρώπους».

8. Μήνυμα 23 Νοεμβρίου 1974

9. Θεσσαλονίκη, 27 Οκτωβρίου 1977

10. Δήλωση 29 Ιανουαρίου 1975

11. Πάτρα, 10 Νοεμβρίου 1974

12. Βουλή, 11 Δεκεμβρίου 1974

13. Κ.Τσάτσος, 1966

14. Πρωτοχρονιά 1980

15. Κ.Τσάτσος, 1966

16. Βουλή 1976

17. Θεσσαλονίκη, 23 Οκτωβρίου 1977

18. Κ.Τσάτσος, 1966

19. Βουλή 12 Ιουνίου 1976

Πρόεδρος της Δημοκρατίας πια μετά 48 χρόνια την Πρωτοχρονιά του 1980 αυτοβιογραφείται έμμεσα στη Στρατιωτική Λέσχη Αθηνών: «Όταν οι άνθρωποι θέτουν στον εαυτόν τους κάποια αποστολή, δίνουν αξία και περιεχόμενο στη ζωή τους». Στον Κωνσταντίνο Τσάτσο το 1964 εξήγησε την Ασκητική του: «Για να κυβερνήσω με δικαιοσύνη, στέγνωσα την ψυχή μου. Το ήθος και την αξιοπρέπεια, μολονότι τα είχα έμφυτα, τα ανέπτυξα μέχρις υπερβολής για να πραγματώσω την αποστολήν μου. Η μοναξιά μου, όπως ξέρεις συμφυής με τον χαρακτήρα μου, έγινε σχεδόν απόλυτος με την πολιτική. Και ημπορεί να απεδείχθη χρήσιμος εις την πολιτικήν, αφού με απήλλαξε από αδυναμίες, κατέστησε, όμως, την ζωή μου καταθλιπτική. Με απεστέρησε της δυνατότητας να έχω φίλους». Νωρίτερα, το 1945 έγραφε στον συμπατριώτη του δικηγόρο Γεώργιο Αβτζή: «Ξέρεις ποια είναι η έννοια της πολιτικής για μένα; Η θέληση και η ικανότης να θυσιάζεσαι για τον τόπο σου».

Έτσι ο πρωτότοκος του Γεωργίου Καραμανλή έγινε ο πρωτότοκος γιός της Ελλάδος. Την αγάπησε βαθειά και την υπηρέτησε πιστά σ' όλη την μακρά και παραγωγική ζωή του. Για να την υπηρετήσει και να φρονηματίσει τα παιδιά της παρέμεινε ακτήμων, ανέστιος και μονόλυκος έως ότου ολοκλήρωσε τον κύκλο του.

Προκειμένου να αποτρέψει τον εθνικό διχασμό, παρ' ότι γνώριζε πως, αν τον εξαπέλυε, θα νικούσε κατά κράτος, το 1963 αυτοεξορίστηκε και φαρμακώθηκε άδικα. Από το Παρίσι τότε έγραψε στον Τσάτσο: «Στην πολιτική το να εγκαταλείψεις είναι σκληρότερο από το να εγκαταλειφθείς. Ίσως διότι στην πρώτη περίπτωση προκαλείς μόνος σου την δοκιμασία, ενώ στη δεύτερη την υφίστασαι».

Το φαρμάκι, όμως, στάλαξε μέσα του και δεν του έφυγε ποτέ. Πλήρης δόξης και ισχύος πάλι, Παράκλητος του Έθνους, απόλυτα δικαιωμένος πια και αμάχητος Πρωθυπουργός τον Οκτώβριο 1976 νουθετούσε από το βήμα της Βουλής:

«Τα πάθη δεν λύνουν τα προβλήματα. Αντιθέτως, τα περιπλέκουν και τα καθιστούν οξύτερα. Και επί πλέον φαρμακώνουν την ψυχή μας και την ζωή μας».

Τότε προκαλούσε δέος. Στην πραγματικότητα η εξουσία του ήταν απεριόριστη. Φίλοι και αντίπαλοι τον επονόμαζαν περιδεείς «ο Θεός». Ωστόσο, ο Καραμανλής ήταν κατ' εξοχήν άνθρωπος του μέτρου και ειλικρινής δημοκράτης. Είχε πει στον Μωρίς Ζενεβουά: «Εμείς οι Έλληνες, καθώς είμαστε επιρρεπείς στην προσωπολατρεία, αναζητούμε κάποιον Μεσσία να μας σώσει όταν τα πράγματα πάνε άσχημα. Αλλά στην εποχή μας Μεσσίες δεν υπάρχουν. Και, αν κατά τύχη νομίσωμε ότι βρήκαμε κανέναν, δεν θα αργήσωμε να τον φθείρωμε κι αυτόν».

Ενωρίτερα σε γράμμα του προς τον Κ.Τσάτσο, το 1966, σημείωνε: «Η ανάγκη της παρουσίας ισχυρών ή χαρισματικών ηγετών προδίδει την έλλειψη δημοκρατικής νοοτροπίας και δημοκρατικού κλίματος. Όπου υπάρχει υγιές δημοκρατικό κλίμα δεν χρειάζονται ισχυροί άνδρες. Λειτουργεί ομαλά το πολίτευμα και με κοινούς αλλά εντίμους ανθρώπους». Και στις 24 Ιουλίου 1984 υπενθύμιζε στους δημοσιογράφους:

«Μη γράφετε όλο για μένα. Αλλίμονον σ' έναν τόπο που εξαρτά τα πάντα από έναν μόνον άνθρωπο».

Γνώριζε άριστα τις παθογένειες του κρατικού μηχανισμού. Στις 11 Σεπτεμβρίου 1976 προειδοποίησε το Υπουργικό του Συμβούλιο: «Ο εσωτερικός εχθρός της Ελλάδος είναι η γραφειοκρατία». Και στον Κρις Γούντχάουζ επεσήμανε εγκαίρως:

«Στην Ελλάδα δεν φτάνει να κουρδίζεις το ρολοί. Για να προχωρήσει το ρολοί, πρέπει και να σπρώχνεις με το δάκτυλό σου τους δείκτες».

Ο αοίδιμος Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής είναι σήμερα πιο επίκαιρος παρά ποτέ. Όσα καιρία ζητήματα αντιμετώπισε, επεσήμανε, προέβλεψε και συμβόλισε επέστρεψαν σήμερα στην ελληνική επικαιρότητα δραματικότερα παρά ποτέ.

Ν.Ι.Μέρτζος